

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek 2017-2022

Citation for published version (APA):

Peeters, T., & Cörvers, F. (2018). *Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek 2017-2022*. ROA. ROA Fact Sheets No. 010A <https://doi.org/10.26481/umarof.2018010A>

Document status and date:

Published: 01/01/2018

DOI:

[10.26481/umarof.2018010A](https://doi.org/10.26481/umarof.2018010A)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek 2017-2022

Tim Peeters
Frank Cörvers

ROA Fact Sheet

ROA-F-2018/10A

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

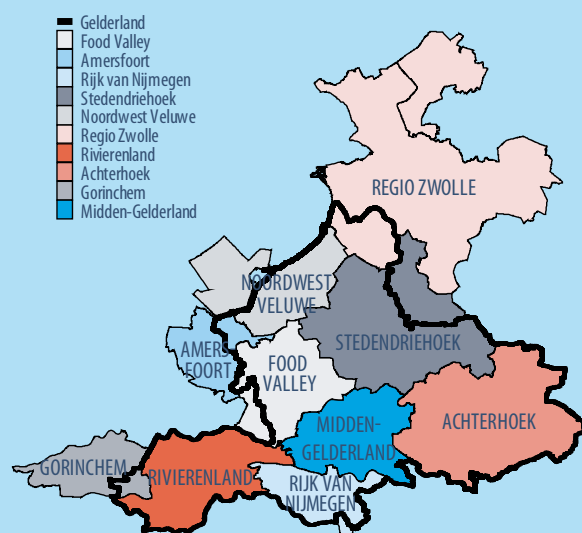
Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek 2017-2022

Inleiding

Als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) stelt het ROA sinds 2013 tweejaarlijkse regionale arbeidsmarktprognoses op die tegemoet komen aan de toenemende belangstelling voor regionale arbeidsmarktinformatie. Binnen dit kader past ook voorliggende factsheet met arbeidsmarktprognoses voor de regio Stedendriehoek. Deze prognoses bestrijken de periode 2017-2022 en worden weergegeven voor 24 opleidingscategorieën die verdeeld zijn over zes opleidingsniveaus. Waar mogelijk worden de prognoses vergeleken met deze voor Gelderland als geheel, en wordt er een relatie gelegd met zowel de sector- als opleidingspecialisatie van de werkgelegenheid in de verschillende regio's. De interpretatie van de prognoses gebeurt steeds vanuit het perspectief van schoolverlaters en werkzoekenden.

De prognoses voor de hele provincie Gelderland evenals een leeswijzer kunnen gevonden worden in de factsheet met nummer ROA-F-2018/10. Onderstaande kaart geeft weer hoe Gelderland is samengesteld uit de verschillende arbeidsmarktregio's, en de overzichtstabel laat de verschillende gemeenten zien die in Stedendriehoek gelegen zijn. Zie ten slotte Tekstbox 1 voor definities van de in deze factsheet gebruikte variabelen.

Arbeidsmarktregio's binnen Gelderland

Gemeenten in Stedendriehoek

Gelderse gemeenten	Niet-Gelderse gemeenten
Apeldoorn	Deventer
Brummen	Olst-Wijhe
Epe	
Lochem	
Voorst	
Zutphen	

Prognoses en actuele arbeidsmarktgegevens naar opleidingsniveau

De komende zes jaar wordt in Stedendriehoek op geaggregeerd niveau een evenwicht verwacht tussen arbeidsvraag en arbeidsaanbod, wat neerkomt op een totale ITA van exact 1,00. Met uitzondering van mbo 2/3 is het arbeidsmarktperspectief van elk opleidingsniveau bovendien gunstiger dan dat van de provincie als geheel. Dit blijkt uit Tabel 1, die een overzicht geeft van de prognoses naar opleidingsniveau voor de periode 2017-2022, en daarnaast enkele actuele arbeidsmarktindicatoren bevat. Schoolverlaters en werkzoekenden van mbo 2/3 en mbo 4 hebben omwille van een licht aanbodoverschot slechts matige arbeidsmarktperspectieven. Hoogopgeleiden kennen daarentegen goede vooruitzichten, met een ITA van 1,00 voor hbo en een ITA van 0,95 voor wo. Met betrekking tot de actuele arbeidsmarktindicatoren valt op dat alle opleidingsniveaus een lagere werkzaamheid kennen dan Gelderland als geheel. Dat geldt in het bijzonder voor havo/vwo (53% van de potentiële beroepsbevolking is werkzaam tegenover 61% in de provincie). Verder is ook de gemiddelde leeftijd binnen elk opleidingsniveau in Stedendriehoek groter dan in Gelderland.

Opvallend is dat de ITA en dus het toekomstig arbeidsmarktperspectief voor basisonderwijs en vmbo (0,92) gunstiger is dan voor wo (0,95). Dit is voornamelijk het gevolg van de grotere vervangingsvraag en kleinere arbeidsmarktinstroom vanuit het basisonderwijs of vmbo (veelal voortijdig schoolverlaters van vmbo, mbo of havo/vwo). Deze gunstige perspectieven dienen echter met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Een aanzienlijk deel van de vraag naar personen met basisonderwijs of vmbo als opleidingsachtergrond heeft namelijk betrekking op laagbetaalde en kleine banen. Dit kan afgeleid worden van het relatief lage uurloon (13,7 euro), het lage gemiddeld aantal gewerkte uren per week (26) en het hoge aandeel van studenten en scholieren (23%). Bovendien gaat het vaak om flexibele banen met weinig doorgroeimogelijkheden. Enerzijds blijkt dit uit het lage percentage dat voltijds en vast in dienst is. Anderzijds komt dit ook tot uiting in het slechte loopbaanperspectief. De variabele "typering loopbaan", die per opleidingsniveau de loongroei tussen ca. 25 en 45 jaar (berekend voor Nederland als geheel) weergeeft in 2016, is namelijk het minst gunstig voor laagopgeleiden, en het meest gunstig voor havo/vwo.¹ Deze laatste groep bestaat

¹ De indicator voor loopbaanperspectief wordt berekend aan de hand van het verschil in bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar en 40-49 jaar. Voor een argumentatie, zie Fouarge, D., Kriechel, B., & Dohmen, T. (2014), Occupational sorting of school graduates: The role of economic preferences, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 106, 335-351.

mogelijk deels uit mensen die geen hogere opleiding hebben afgemaakt omdat ze door hun persoonlijke capaciteiten uitstekende kansen op de arbeidsmarkt hadden.

Verder is van belang dat de groep van laagopgeleiden met basisonderwijs of vmbo heel heterogeen is: niet alleen scholieren, maar ook voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (minimaal mbo 2 of havo), schoolverlaters van het speciaal onderwijs en arbeidsgehandicapten. Bij het aangegeven goede arbeidsmarktperspectief is geen rekening gehouden met de mogelijke sociale, fysieke en cognitieve beperkingen van mensen binnen deze groep.

Sectorspecialisatie

Figuur 1 geeft voor 21 bedrijfssectoren weer hoe het aandeel van het aantal werkenden² in een sector in Stedendriehoek zich verhoudt tot het aandeel van die sector in Nederland. Dit laat toe om sectoren te identificeren waarin Stedendriehoek gespecialiseerd is. De oranje stippen geven bovendien de sectorspecialisatie van Gelderland als geheel weer. Afgezien van de metaalindustrie kent Stedendriehoek een relatief grote industriële werkgelegenheid. De specialisatie in de overige industrie is daarbij het meest uitgesproken, en is bijna twee maal groter dan de Nederlandse. Verder kent Stedendriehoek een relatief grote werkgelegenheid in cultuur, sport en recreatie, openbaar bestuur en overheidsdiensten, verhuur en overige zakelijke dienstverlening en de welzijnssector. In tegenstelling tot het aandeel van de welzijnssector, is het aandeel van de zorgsector kleiner dan het Nederlandse en Gelderse. Andere sectoren waarin Stedendriehoek een kleinere specialisatie heeft dan Nederland en Gelderland zijn het onderwijs, de groothandel, de bouwnijverheid, de landbouw, bosbouw en visserij en informatie en communicatie.

Arbeidsmarktperspectieven naar opleidingscategorie

De prognoses naar opleidingsniveau uit de eerste paragraaf kunnen verder uitgesplitst worden naar opleidingscategorie. Dit is weergegeven in Figuur 2, die per opleidingscategorie binnen het lager en middelbaar (beroeps)onderwijs toont hoe de totale arbeidsvraag en het totale arbeidsaanbod zich naar verwachting de komende zes jaar in Stedendriehoek zullen verhouden. Figuur 3 doet hetzelfde voor het hoger onderwijs.

De kleuren bakenen de gebieden af die corresponderen met de vijf ITA-typering (zie Tekstbox 1) voor schoolverlaters en werkzoekenden, gaande van slecht (rood en $ITA > 1,15$) tot zeer goed (grijs en $ITA \leq 0,85$).

Deze kunnen geïnterpreteerd worden als een kwalitatieve aanduiding van de verwachte arbeidsmarktperspectieven. Voor de punten op de middelste diagonale lijn zijn verwachte vraag en aanbod aan elkaar gelijk, wat correspondeert met een ITA gelijk aan 1,00. Bijvoorbeeld, voor hbo techniek bedragen het totale aanbod en de totale vraag over zes jaar respectievelijk (afgerond) 24% en 37%. Deze waarden impliceren een ITA van 0,91, zodat hbo techniek zich bevindt in het donkerblauwe gedeelte met het perspectief “goed”.³ Merk op dat deze ITA een gemiddelde betreft van de opleidingscategorie hbo techniek, en dat er variatie kan bestaan in de ITA's van de onderliggende opleidingstypes.

Met uitzondering van mbo 4 techniek wordt voor elke opleidingscategorie binnen het middelbaar beroepsonderwijs tussen 2017 en 2022 een ITA groter dan 1,00 verwacht. De minst gunstige perspectieven gelden daarbij voor schoolverlaters en werkzoekenden van mbo 2/3 groen en mbo 2/3 economie, welke als gevolg van een betrekkelijk hoge instroom een slecht arbeidsmarktperspectief hebben. Voor de zorgrichtingen op mbo-niveau wordt verwacht dat de vraag- en aanbodverhoudingen de komende zes jaar min of meer in evenwicht zullen zijn, wat zich uit in een redelijk arbeidsmarktperspectief. De welzijnssector zal in Stedendriehoek bijgevolg naar verwachting niet met rekruteringsmoeilijkheden te maken krijgen voor zorg- en welzijnsfuncties op mbo-niveau.

Binnen het hoger onderwijs gelden de beste vooruitzichten voor schoolverlaters en werkzoekenden van wo landbouw en natuur en wo techniek. Bij wo landbouw en natuur is dit voornamelijk een gevolg van een relatief lage verwachte instroom van schoolverlaters, terwijl voor hbo techniek een relatief grote vraag wordt verwacht. Aangezien ook hbo- en mbo 4 techniek goede arbeidsmarktperspectieven kennen, impliceert dit dat de voor Stedendriehoek belangrijke industrieën naar verwachting de komende zes jaar moeilijkheden kunnen ondervinden bij het vinden van geschikt technisch personeel. Hetzelfde geldt voor hoger opgeleiden in de zorgsector. Zowel wo medisch als hbo gezondheidszorg hebben in deze arbeidsmarktregio namelijk goede arbeidsmarktperspectieven. De minst gunstige vooruitzichten onder hoogopgeleiden gelden ten slotte voor schoolverlaters en werkzoekenden van hbo gedrag en maatschappij en wo taal en cultuur, welke een matig arbeidsmarktperspectief hebben.

² Gebaseerd op de werkzame beroepsbevolking uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB), inclusief zelfstandigen.

³ De berekening van de ITA is niet louter een deling van aanbod en vraag, aangezien teller en noemer nog dienen vermeerderd te worden met 100.

Relatie arbeidsmarktperspectieven en specialisatie naar opleiding

Figuur 4 toont de relatie tussen de verwachte arbeidsmarktperspectieven (ITA) voor de verschillende opleidingscategorieën over de periode 2017-2022 en de mate waarin Stedendriehoek in deze opleiding “gespecialiseerd” is. Deze laatste variabele is gelijk aan de ratio van het aandeel werkzame personen met een bepaalde opleidingscategorie die in Stedendriehoek wonen ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1,00, betekent dit dus dat Stedendriehoek in verhouding tot Nederland een groter aandeel van mensen met deze opleiding kent. Bijvoorbeeld, de opleidingsspecialisatiecoëfficiënt van 1,25 die hoort bij hbo gedrag en maatschappij impliceert dat het aandeel van deze opleidingscategorie in Stedendriehoek 25% groter is dan het aandeel van deze opleidingscategorie in Nederland als geheel.

De figuur toont een enigszins positief lineair verband, wat wil zeggen dat te veel arbeidsaanbod voor de toekomst

samengaat met specialisatie in de werkgelegenheid voor deze opleidingen (doorgaans mbo-opleidingscategorieën), terwijl de arbeidsmarkttekorten vooral voorkomen voor opleidingen waarvoor Stedendriehoek niet bijzonder veel werkgelegenheid heeft (doorgaans hogere opleidingen). Toch hebben sommige opleidingscategorieën tegelijkertijd een lage specialisatiegraad en een relatief ongunstig arbeidsmarktperspectief (hoge ITA), zoals wo taal en cultuur. Ook voor mbo 2/3 economie en mbo 2/3 groen valt op dat beide een slecht arbeidsmarktperspectief hebben maar toch verhoudingsgewijs (iets) minder voorkomen in Stedendriehoek dan in Nederland.

De minst gunstige arbeidsmarktvooruitzichten op hbo-niveau gelden voor de categorieën hbo gedrag en maatschappij en hbo economie, die in deze arbeidsmarktregio tevens verhoudingsgewijs meer gediplomeerde schoolverlaters tellen dan in Nederland. Het omgekeerde geldt voor schoolverlaters van wo gedrag en maatschappij, die een gunstig arbeidsmarktperspectief hebben maar een relatief kleine werkzame beroepsbevolking voorstellen in deze arbeidsmarktregio.

Tekstbox 1 Definities kernbegrippen

Variabele	Definitie
Uitbreidingsvraag	Vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door de groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.
Vervangingsvraag	Vervangingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door bijvoorbeeld pensionering, (tijdelijke) uittreding vanwege zorgtaken, arbeidsongeschiktheid, beroepsmobiliteit of doorstroom naar een andere opleiding.
Arbeidsmarktuitstroom	De som van de vervangingsvraag en de negatieve uitbreidingsvraag.
Arbeidsmarktinstroom	De arbeidsmarktinstroom is het verwachte aanbod van nieuwe arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Deze is gebaseerd op de verwachte uitstroom van schoolverlaters uit het initiële dag-, deeltijd-, niet-reguliere voltijdonderwijs en de beroepsgerichte volwasseneneducatie. Het weergegeven aanbod in de figuren 2 en 3 is de instroom. Gecorrigeerd voor mobiliteitsstromen tussen arbeidsmarktregio's.
Baanopeningen	Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag. In de figuren 2 en 3 is dit de vraag naar arbeid.
ITA	Indicator Toekomstige Arbeidsmarktperspectief (ITA) van schoolverlaters en werkzoekenden. Deze indicator is gelijk aan een deling van het verwachte aanbod door de verwachte vraag tot 2022. Naarmate de waarde van de ITA hoger ligt, is er sprake van een slechter arbeidsmarktperspectief. Een waarde tussen 1,01 en 1,05 duidt op een evenwichtssituatie.
Typering ITA	Een kwalitatieve beschrijving van de ITA. $ITA \leq 0,85$ wordt als “zeer goed” getypeerd, $ITA > 0,85$ en $\leq 1,00$ als “goed”, $ITA > 1,00$ en $\leq 1,05$ als “redelijk”, $ITA > 1,05$ en $\leq 1,15$ als “matig” en $ITA > 1,15$ als “slecht”.
Typering loopbaan	Het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 40-49 jaar ten opzichte van het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar. Gemiddelde cijfers voor Nederland in 2016.
Bruto uurloon	Gemiddeld bruto uurloon van werknemers in euro's. Enquête Beroepsbevolking (EBB) gekoppeld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het jaar 2016. Gemiddelde cijfers voor Nederland in 2016.
Werkenden	Minimaal 1 uur werkzaam per week en in de leeftijd 15-74. Cijfers op basis van de Enquête Beroepsbevolking van het CBS.
Werkzaamheid	Het percentage werkzaam is de werkzame beroepsbevolking als percentage van de potentiële beroepsbevolking (iedereen ouder dan 15 en jonger dan 75 jaar).
Werkloosheid	Percentage personen die geen betaald werk hebben, wel recent hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn als percentage van de totale beroepsbevolking (werkzaam en werkloos).
Vast werk	Personen met een vast dienstverband. Percentage op basis van werknemers in de werkzame beroepsbevolking.
Voltijds	Voltijdarbeid betreft personen die minstens 35 uur per week werkzaam zijn. Percentage op basis van de werkzame beroepsbevolking.
Leeftijd	Gemiddelde leeftijd.
Uren	Gemiddeld aantal uren werk per week.
Student/scholier	Percentage van de werkenden met maatschappelijke positie student/scholier.
Sectorspecialisatie	De verhouding tussen het aandeel van het aantal werkenden in een sector in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die sector in Nederland. Een sectorspecialisatiecoëfficiënt groter dan 1 impliceert dat het aandeel werkenden in de desbetreffende sector in de regio groter is dan in Nederland als geheel.
Opleidingsspecialisatie	De ratio van het aandeel personen met een bepaalde opleidingscategorie die wonen in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1, betekent dit dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van mensen met deze opleiding kent.

Tabel 1

Arbeidsmarktprognoses (2017-2022) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2015-2016) Stedendriehoek (STD) en Gelderland GLD naar opleidingsniveau*

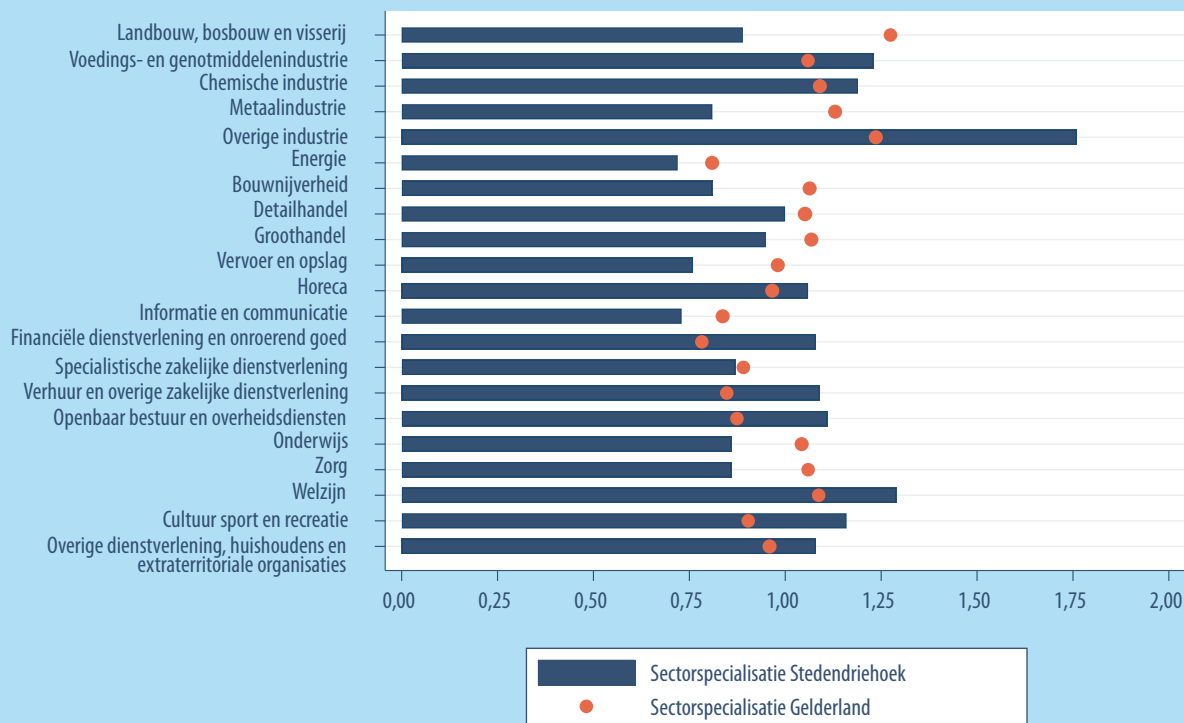
	bo/vmbo	havo/vwo	mbo 2/3	mbo 4	hbo	wo	totaal
<i>Prognoses</i>							
Uitbreidingsvraag (%)	0,7	0,8	0,9	0,7	0,5	0,8	0,7
Vervangingsvraag (%)	3,7	2,1	2,8	1,9	3,0	3,3	2,9
Arbeidsmarktinstroom (%)	1,8	1,7	4,5	3,3	2,9	2,3	2,8
ITA (STD)	0,92	0,99	1,08	1,07	1,00	0,95	1,00
Typering ITA (STD)	goed	goed	matig	matig	goed	goed	goed
ITA (GLD)	0,93	1,04	1,07	1,08	1,04	0,99	1,01
Typering ITA (GLD)	goed	redelijk	matig	matig	redelijk	goed	redelijk
Typering loopbaan (NL)**	slecht	zeer goed	matig	redelijk	redelijk	goed	--
<i>Actuele indicatoren</i>							
Bruto uurloon (NL)**	13,7	17,3	17,7	19,2	25,1	34,7	--
Werkenden	33.000	10.000	26.500	29.000	32.500	15.500	147.500
Werkzaamheid (%)	46	53	64	76	75	81	63
Werkloosheid (%)	4	5	4	5	4	2	4
Vast werk (%)	65	63	83	88	89	94	81
Voltijds (%)	40	35	49	57	52	64	50
Wekelijkse arbeidsduur (uur)	26,0	24,5	31,4	33,3	32,8	35,4	30,8
Leeftijd werkenden (jaar)	41,1	37,5	43,1	42,5	43,0	45,4	42,4
Student/scholier (%)	23	29	2	4	1	0	9

*Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2016; actuele indicatoren als percentage van de werkzame, totale of potentiële beroepsbevolking 2015-2016 (zie Tekstbox 1), tenzij anders aangegeven

** Lonen voor Nederland in 2016

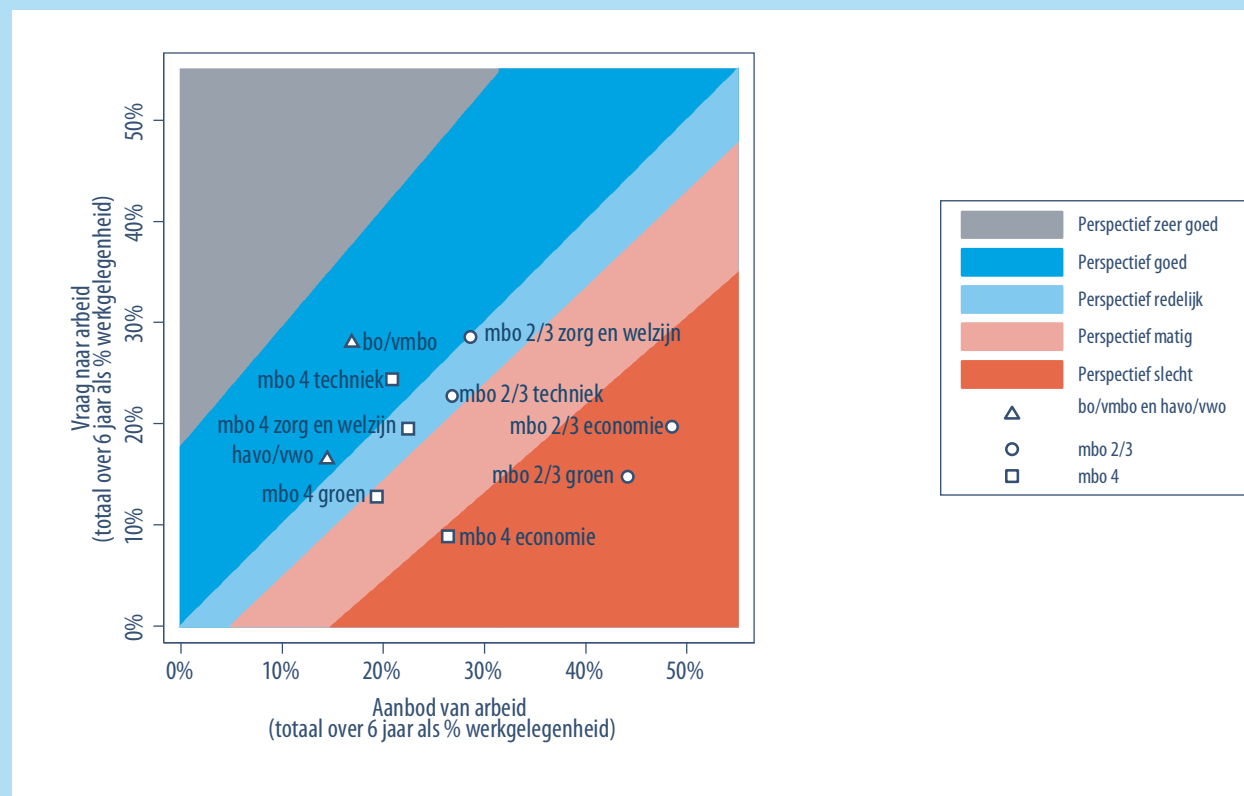
Figuur 1

Actuele sectorspecialisatie Stedendriehoek ten opzichte van Nederland en Gelderland (2015-2016)

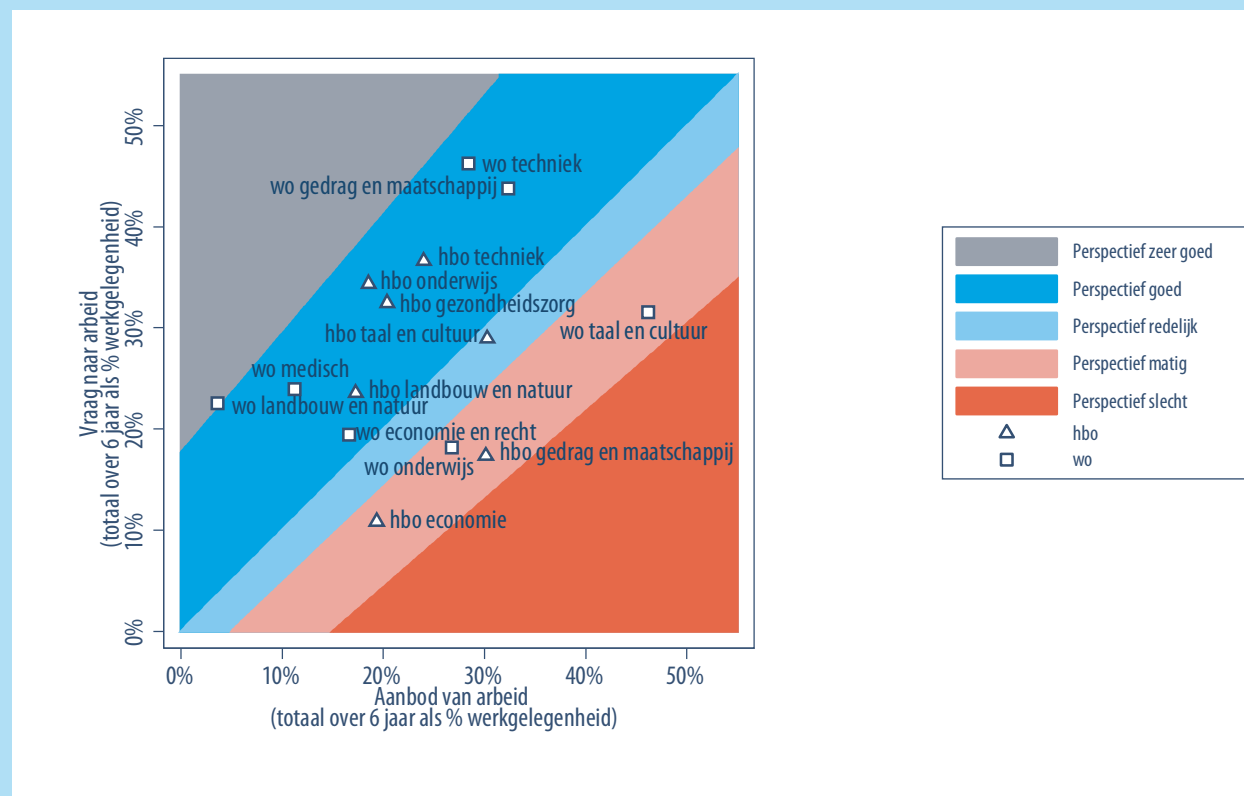
Figuur 2

Vraag en aanbod voor opleidingscategorieën lager/middelbaar (beroeps)onderwijs, Stedendriehoek (2017-2022)

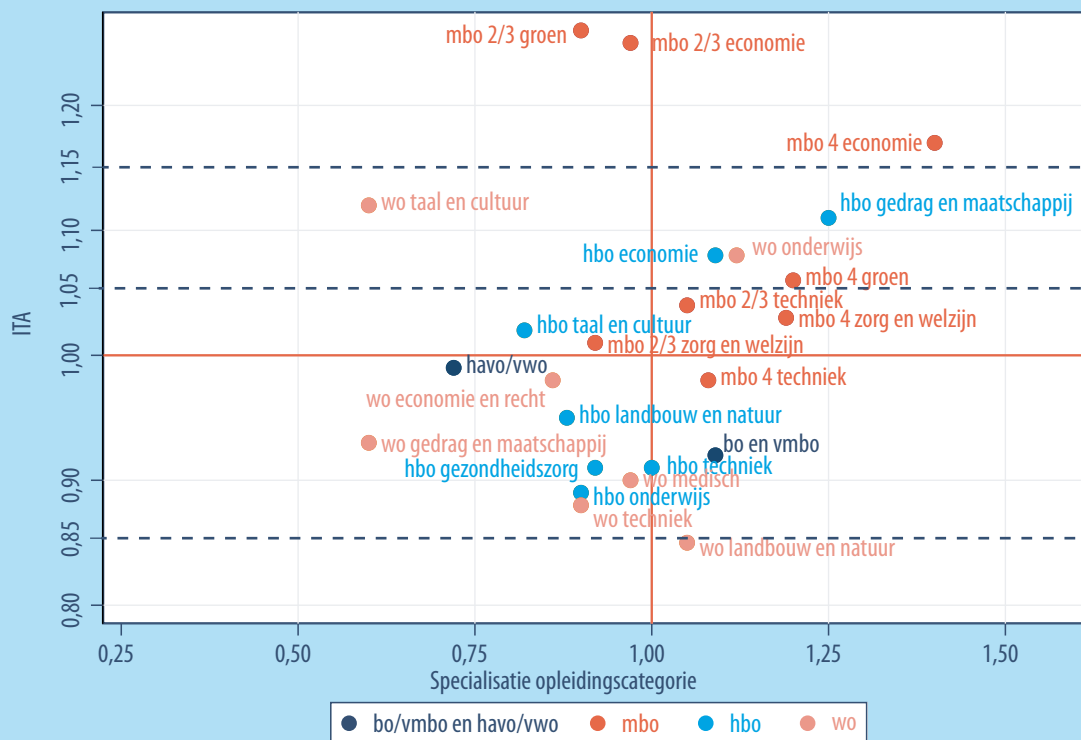

Figuur 3

Vraag en aanbod voor opleidingscategorieën hoger onderwijs, Stedendriehoek (2017-2022)

Figuur 4
Arbeidsmarktperspectieven (ITA) versus specialisatie naar opleidingscategorie, Stedendriehoek

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden
verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving
ROA secretariaat, Maastricht

juni 2018